

στάχτη

στάχτη, η, ουσ. [<μσν. στάκτη <στακτή, θηλ. του επιθ. στακτός, με ανέβασμα του τόνου], η στάχτη· δηλώνει πολύ μεγάλη ή τέλεια καταστροφή: «οι στάχτες του πολέμου σκέπαζαν όλη τη χώρα». (Ακολουθούν 11 φρ.)·

- *ας γίνουν όλα στάχτη*, βλ. φρ. *να γίνουν όλα στάχτη*·

- *ας γίνουν όλα στάχτη και μπούλμπερη*, βλ. φρ. *να γίνουν όλα στάχτη και μπούλμπερη*·

- *έγιναν όλα στάχτη*, κήκαν τα πάντα από πυρκαγιά και, κατ' επέκταση, καταστράφηκαν τα πάντα: «του άφησε ο πατέρας του έτοιμη δουλειά αλλ' αυτός δεν είχε μυαλό να δουλέψει και σε λίγο καιρό έγιναν όλα στάχτη». (Λαϊκό τραγούδι: *κλάψε σήμερα καδιά μου, κλάψε σήμερα καρδιά μου **στάχτη γίναν** και γκρεμίσαν τα φτωχά τα όνειρά μου // σαν της Σμύρνης το γιαγκίνι στον ντουνιά δεν έχει γίνει, κήκε κι **έγινε στάχτη** κι έβγαλ' ο Κεμάλ το άχτι // για το δικό σου ανάστημα έκλεισα το κατάστημα· χαλάλι σου, μαργιόλα, κι **ας γίνουν στάχτη όλα***)·

- *έγιναν όλα στάχτη και μπούλμπερη*, επιτείνει την παραπάνω έννοια·

- *ήταν στάχτη στα μάτια*, η ενέργεια ήταν μόνο και μόνο για να μην αντιληφθεί κάποιος την πραγματικότητα, ήταν για εξαπάτηση, για ξεγέλασμα: «έκανε τον καλό και τον τίμιο, αλλά ήταν στάχτη στα μάτια, για να μου φάει τα λεφτά»·

- *κάνω στάχτη* (κάποιον ή κάτι), ταλαιπωρώ ερωτικά, κάνω να υποφέρει ερωτικά κάποιον, ή κατακαίω κάτι: «τον έκανε στάχτη τον καημένο κι αυτός ακόμα την αγαπάει! || θέλησε να κάψει κάτι ξερόχορτα και χωρίς να το θέλει έκανε στάχτη όλο το δάσος». (Λαϊκό τραγούδι: *καίγομαι εγώ για σένα μ' έχεις **κάνει στάχτη** κι έβγαλες πάνω σε μένα όλο σου το άχτι // το παλιό κρεβάτι θα το **κάνω στάχτη** κι όλα τα σεντόνια για να λυτρωθώ, όλα θα τα κάψω κι ύστερα θα κλάψω, έτσι μόνο θα σ' εκδικηθώ*)·

- *να γίνουν όλα στάχτη*, δε με νοιάζει, δε με ενδιαφέρει πια τίποτα, αδιαφορώ τελείως: «μα, αν φύγεις, θα χαλάσει όλη η δουλειά, που τη δημιουργήσαμε με τόσο κόπο. -*Να γίνουν όλα στάχτη*». (Λαϊκό τραγούδι: *θ' ανάβω με τσιγάρα, θα σβήνω με ποτά, τώρα που πήρα τη λαχτάρα, **στάχτη να γίνουν όλα** πια*)·

- *να γίνουν όλα στάχτη και μπούλμπερη*, επιτείνει την παραπάνω έννοια·

- *τα κάνω όλα στάχτη*, καίω, καταστρέφω τα πάντα: «βρήκε μεγάλη περιουσία απ' τον πατέρα του, αλλά τα 'κανε όλα στάχτη με τις παλιοπαρέες που έμπλεξε». (Λαϊκό τραγούδι: *μια γυναίκα πέρασε σαν φωτιά και λάβα κι **όλα στάχτη τα 'κανε**, όλα ρημαδιό, μα τη δόλια μου καρδιά την κρατάει σκλάβα, όσα και να μου 'κανε, πάντα τη ζητώ*)·

- *τα κάνω όλα στάχτη και μπούλμπερη*, επιτείνει την παραπάνω έννοια·

- *του ρίχνω στάχτη στα μάτια*, ενεργώ επιτήδεια για να τον εξαπατήσω, για να τον ξεγελάσω: «εγώ θα βρω του τρόπο να του ρίξω στάχτη στα μάτια, για να του πάρω τη δουλειά»·